

kritiska eu-fakta

utges av Folkrörelsen Nej till EU | nr 110 | september 2008 | gratis

KRITISKA EU-FAKTA

Nummer 110 September 2008

Kritiska EU-fakta ges ut av

Folkkrörelsen Nej till EU

Ansvarig utgivare: Eva-Britt Svensson

Redaktör: Gösta Torstensson

Redaktionsutskott:

Thomaz Erixon, Kerstin Nordquist,

Jan-Erik Gustafsson, Eva-Britt Svensson,

Gösta Torstensson

Redaktionens adress:

Kritiska EU-fakta, c/o Torstensson

Rondovägen 312, 142 41 Skogås

tel: 08-7714379

e-post: gosta.torstensson@comhem.se

Adressändring & prenumeration:

Kritiska EU-fakta

Pölgatan 5

414 60 Göteborg

tel: 031-7010177

FLÖKRORELSEN NEJ TILL EU

Rikskansli & materialkontor:

Pölgatan 5

414 60 Göteborg

tel: 031-7010177

e-post: kansli@nejtill.eu.se

webbadress: www.nejtill.eu.se

Prenumeration:

Fyra nummer 100 kr

medlemskap inkl. prenumeration 200 kr

(arbetslösa, pensionärer och

studerande 150 kr, familjer 300 kr)

Postgiro 433 02 07-4

Nästa nummer

utkommer i november 2008

Manusstopp 1 november 2008

Tryck: Litorapid Media AB

Göteborg 2008

LEDARE

Trotsa Vaxholmsdomen – Sverige ut ur EU!

EU-domstolens avgörande i Vaxholmsmålet blev ett svidande nederlag för hela fackföreningsrörelsen, inte minst för de fackpampar och socialdemokratiska partibyråkrater som 1994 engagerade sig för att Sverige skulle anslutas till nyliberala EU-projektet.

Vaxholmsdomen är ett direkt angrepp på löntagarnas rättigheter och den svenska kollektivavtalsmodellen. Domen öppnar för social

dumping och utnyttjande av underbetald arbetskraft från andra EU-länder i Sverige. I förlängningen hotar detta även de svenska löntagarnas rättigheter. Inte utan anledning anser Svenskt Näringsliv att Vaxholmsdomen är "mycket tillfredställande".

Jan-Erik Gustafsson är ordförande i Folkkrörelsen Nej till EU

I folkomröstningen 1994 påstod EU-förespråkarna att vi fått garantier för att ett EU-medlemskap inte skulle äventyra den svenska modellen på arbetsmarknaden. Men den ensidiga svenska deklARATION, som såväl LO som SAF (idag Svenskt Näringsliv) viftade med innan folkomröstningen, var enbart ett värdelöst papper. Det bekräftas med förödande tydlighet av EU-domen i Vaxholm-fallet.

Vaxholmsdomen borde vara en tankeställare för alla dem, som i likhet med Wanja Lundby-Wedin och Mona Sahlin, inbillar sig att Lissabonfördraget med EU:s rättighetsstadga kommer att säkra den svenska modellen på arbetsmarknadsområdet. I Vaxholmsdomen konstaterar EU-domstolen att fackliga stridsåtgärder är en grundläggande rättighet inom EU, men att de svenska fackens blockad var ett hinder för friheten att erbjuda tjänster på EU:s inre marknad. EU:s domstol tar således redan hänsyn till EU:s rättighetsstadga när den dömer, men det ruckar inte på den fria marknadens hegemoni i EU.

Såväl Vaxholmsdomen som Lissabonfördraget är en verifikation på att EU är och förblir ett

marknadsliberal projekt där det främsta ekonomiska syftet är att skapa en stor ekonomisk marknad fri från statliga ingrepp, politiska regleringar och fackliga avtal.

Konsekvensen av Vaxholmsfallet bör därför vara att fackföreningsrörelsen och socialdemokratin omprövar sitt stöd till Lissabonfördraget. Eller i vart fall begär en omförhandling där Sverige i fördraget garanteras ett juridiskt bindande undantag som garanterar att utländska löntagare som arbetar i Sverige får samma skydd av kollektivavtal som sina svenska arbetskamrater. Det vill säga en sådan garanti som EU-anhängarna, inte minst de med socialdemokratisk partibok och/eller fackliga uppdrag som levebröd, påstod fanns i det svenska medlemskapsavtal som den dåvarande högerledaren Carl Bildt och hans vapendragare Ulf Dinkelspiel förhandlat fram.

Under alla omständigheter måste alla som vill värna den svenska arbetsmarknadsmodellen och vårt nationella självbestämmande kräva och verka för att regering och riksdag trotsar EU och öppet bryter mot Vaxholmsdomen genom att vägra ändra svensk lagstiftning efter de krav som ställs av den allsmäktiga och reaktionära EU-domstolen i Luxemburg.

Vi EU-motståndare är för varje krav som konfronterar EU, men det är vår uppfattning att den svenska modellen på arbetsmarknaden och i välfärdspolitiken bara kan räddas genom att Sverige lämnar EU. Vaxholmsdomen befäster denna övertygelse.

I det avseendet är vi helt överens med LO:s dåvarande vice ordförande Erland Olausson när han för ett par år sedan i LO-tidningen varslade om vad som skulle bli konsekvensen om EU-domstolens avgörande i Vaxholmsfallet skulle bli som det blev: "Då har de grundläggande förutsättningarna för vårt medlemskap i EU raderats. Då är det min övertygelse att vi inte kan vara med i den klubben."

Jan-Erik Gustafsson

Frankrike deltog i folkmord

Frankrike deltog i planeringen av folkmordet i Rwanda 1994 och även i själva dödandet av människor. Det hävdas i en rapport som Rwandas regering har offentliggjort.

"Franska styrkor mördade tutsier/.../ Franska styrkor begick våldtäkter mot överlevande tutsier", heter det i den 500 sidor långa rapporten.

Där namnges franska politiker och militärer som Rwanda bör ställa till svars för brotten, bland dem den avlidne förre presidenten Francois Mitterrand och före premiärminister Dominique de Villepin.

I folkmordet dödades omkring 800.000 människor, främst tutsier, på några månader.

Rwanda har tidigare anklagat Frankrike för inblandning i folkmordet, något som Frankrike förnekar.

Dagstidningen Le Monde skriver i en kommentar att Frankrike "inte kan vägra att ta till sig de fruktansvärda redogörelserna från Rwanda med motiveringen att dess ledare hade lovvärda avsikter".

Allt högre murar mot omvärlden

EU:s murar mot omvärlden blir allt högre. Enligt ett nytt EU-direktiv måste rederier betala högre skatt för sjömän som inte är medborgare i något av EES-länderna (EU:s medlemsstater samt Norge, Island och Liechtenstein).

Dagens Nyheter (14/7) berättar om 19 pakistanska medborgare som nu sparkas från svenska Ånedinlinjen. Vissa av dem har bott i Sverige sedan 1985, men eftersom de endast haft uppehållstillstånd för att arbeta tvingas de lämna landet.

Samtidigt meddelar högskole- och forskningsminister Lars Lei-

jonborg att studieavgifter ska införas för studenter utanför EES-området. Idag studerar drygt 8.000 icke-européer helt kostnadsfritt på svenska universitet och högskolor.

De utländska studenterna har skapat jobb tillfällen inom den svenska universitetssektorn och gett oss möjlighet till kontakter med världens växande ekonomier; som Kina, Indien och Brasilien.

När EU-anhängare vill motivera unionens så kallade fria rörlighet för arbetskraft görs det ofta med hänvisning till globaliseringen och den internationella ekonomin.

Men inom EU är endast arbetare och studenter av korrekt europeiskt ursprung välkomna.

Att världen slutar utanför Europas gränser är en av de konstigaste föreställningar som uppstått med den nya euronationalismen.

KALLE HOLMQUIST

Demokratiskt osäker framtid

I Ordfront Magasin konstaterar Stefan Carlén, förbundsekonom på fackförbundet Handels, i en krönika om Vaxholmsdomen att EU-domstolen i Luxemburg anser att den grundläggande fackliga rättigheten att vidta stridsåtgärder är begränsad inom EU:

"Byggnads fick inte kräva sitt kollektivavtal bland annat för att det innebar bättre villkor än lagen (EU:s utstationeringsdirektiv) föreskriver, och den Lex Britannia i MBL som ger rätt att tränga undan utländska sämre kollektivavtal underkändes."

"Men det mest stötande och farliga", fortsätter Carlén, "är att domstolen anser att svensk arbetsrätt och svenska kollektivavtal är underställda EU-rätten. Det är helt emot vad vi alltid trott och vad svensk fackföreningsrörelse anser, och det öppnar

dessvärre upp för en demokratiskt tvivelaktig och osäker framtid."

V vill blockera riksdagsbeslut

Inför ett par hundra åhörare i Almedalen talade vänsterledaren Lars Ohly om att den svenska modellen för kollektivavtalen står på spel i höst.

- Vi har ett EU som vill negligera Irlands nej till Lissabonfördraget och vi har en EU-domstol som är aktivistisk och som hotar svenska kollektivavtal. Därför måste vi tvinga högerregeringen att åka ner till Bryssel och förhandla fram ett undantag för svenska kollektivavtal innan det fattas något beslut om Lissabonfördraget i riksdagen. Det krävs bara en fjärdedel av riksdagsledamöterna för att blockera beslutet och det kan vi nå tillsammans med socialdemokraterna, förklarade Lars Ohly.

www.robertnyberg.nu

Antifackliga domar från EU hotar den svenska modellen

NÄR VAXHOLMSDOMEN kom den 18 december förra året väckte den bestörtning inom den svenska arbetarrörelsen. Det blev även för de mest inbitna EU-anhängarna uppenbart att EU-medlemskapet hotar den svenska arbetsmarknadsmodellen.

I Vaxholmsmålet, eller Laval-målet som det kallas inom EU, vägrade ett lettiskt byggföretag, som fått i uppdrag att bygga om en skola i Vaxholm, att teckna kollektivavtal med LO-förbundet Byggnads. Företaget sattes då i blockad. Byggföretaget väckte talan i Arbetsdomstolen i syfte att få stridsåtgärderna olovligförklarade. Arbetsdomstolen frågade EU-domstolen huruvida den svenska metoden att bekämpa lönekonkurrens stod i överensstämmelse med EU-rätten.

EU-domstolens beslut inne-

bar att metoden för att göra svenska kollektivavtal tillämpliga (Lex Britannia) underkändes. Dessutom slog EU-domstolen fast att Sverige har införlivat EU:s så kallade utstationeringsdirektiv på felaktigt sätt och att värdlandet endast får kräva minimivillkor när det gäller löne- och anställningsförhållanden av utländska företag.

DIREKTIVETS MINIMISKYDD ska, enligt EU-domstolen, göra att utländska företag inte konkurrerar illojalt med företag i värdstaten genom att ge sina arbetstagare sämre villkor än värdstatens.

Direktivet hindrar inte bättre villkor, konstaterar EU-domstolen. Det ger dock inte värdstaten rätt att kräva villkor som går utöver direktivets tvingande minimiskydd. En sådan tolkning skulle göra att direktivet förlora-

de sin verkan, menar EU-domstolen.

Därmed banar EU-domstolen väg för låglönekonkurrens och social dumpning på den svenska arbetsmarknaden.

Men det är inte bara Laval-domen som hotar den svenska arbetsmarknadsmodellen. EU-domstolen har under kort tid avgjort en rad principiellt viktiga mål inom det arbetsrättsliga området. Vikingmålet avgjordes, såsom Laval-målet, precis före jul, i början av april kom EU-domstolen med sitt utlåtande i Rüffertmålet och i mitten av juni avgjorde domstolen en tvist mellan Luxemburg och EU-kommissionen. De här domarna får effekt i hela EU, inte bara i det land där konflikten uppstått.

I VIKINGMÅLET VILLE ett finskt rederi (Viking Line) flagga ut fartyget Rosella från Finland till Estland. Rederiets enda motiv för utflaggningen var sänka sina lönekostnader genom att teckna ett estniskt kollektivavtal, med lägre löner och sämre villkor än det finska avtalet. Det finska sjöfacket, FSU, varslade då om stridsåtgärder och krävde att finska löner och villkor skulle gälla, även efter utflaggningen.

Efter värdjanden fick facket stöd av Internationella transportarbetarfederationen, ITF, som skickade ut ett cirkulär till sina medlemmar (600 fackföreningar i 140 länder) och uppmanade dem att inte förhandla med Viking Line, vilket gjorde att rederiet inte kunde förhandla med en estnisk fackförening om Rosella.

Då vände sig rederiet till High Court of Justice i London, där ITF har sitt säte, och som förbjöd facket att strejka för att försvära en utflaggning. Enligt domstolen stred detta mot EU:s regler om fri etableringsrätt och rätten till fri rörlighet av tjänster.

Domen överklagades av ITF och FSU och några månader senare beslutade en högre instans, Court of Appeal, att frysa pro-

cessen och först låta EU-domstolen ge sin syn på saken.

Och den 11 december förra året sade EU-domstolen sitt; rätten att vidta fackliga stridsåtgärder, inklusive strejkrätten, är en grundläggande rättighet. Men den är ingalunda oinskränkt. Enligt EG-fördragets artikel 43 faller strejkrätten inom tillämpningsområdet för företagens grundläggande rättighet till fri etablering.

MED STÖD AV ARTIKELN kan alltså en arbetsgivare som blivit utsatt för stridsåtgärder – och som inskränkt den fria etableringsrätten – vända sig till en nationell domstol och kräva att åtgärderna förklaras lagstridiga. Etableringsrätten går således före strejkrätten.

Stridsåtgärder i syfte att få ett företag i en medlemsstat att sluta kollektivavtal med en fackförening där och att tillämpa detta avtal på de anställda i ett dotterbolag i en annan stat, är inskränkningar i etableringsrätten. Dessa kan motiveras av ett tvingande allmänintresse, som arbetstagar-skyddet, om de är ägnade att garantera att syftet uppnås och inte går utöver vad syftet kräver.

I början av mars, fyra dagar innan den engelska Court of Appeal skulle återuppta målet gjorde parterna upp i en hemlig förlikning. Målet är därmed avskrivet. Men domen från EU:s domstol finns kvar. För en kort tid sedan fick de brittiska piloternas fackförening i ett domstolsutslag i England klart för sig att det var olagligt att strejka för att få ett kollektivavtal med British Airways när bolaget "flaggat ut" flyglinjer till andra europeiska länder. Den engelska domstolen hänvisade till Vikingdomen.

DEN 3 APRIL BESLUTADE EU-domstolen i det Rüffertmålet att den tyska delstaten Niedersachsen inte kan kräva att ett utländskt byggföretag, som tillfälligt utför ett arbete i landet, måste följa ett lokalt kollektivavtal.

BILD: ROBERT INBERG

Bygget en kriminalvårdsanstalt upphandlades enligt de regler som gäller i Niedersachsen och entreprenören, Objekt und Bauregie, förband sig, och eventuella underentreprenörer, att följa kollektivavtalets regler om lön. Det visade sig dock att ett polskt företag som huvudentreprenören anlätade som underentreprenör endast betalade byggnadsarbetarna 46,5 procent av den föreskrivna minimilönen. Delstaten sade upp kontraktet med Objekt und Bauregie och krävde företaget att skulle betala 85.000 euro (en procent av kontraktetsbeloppet) i böter för att kollektivavtalet inte följts. Objekt und Bauregie gick i konkurs och anlätade stjärnadvokaten Dirk Rüffert. Han reste sak mot delstaten Niedersachsen inför en tysk domstol som bad EU-domstolen om ett förhandsavgörande.

EU-DOMSTOLEN MENAR att böterna strider mot EU-rätten. Dessutom strider den tyska delstatslagstiftningen mot EU-rätten eftersom delstaten inte får tvinga på ett gästande företag från ett annat EU-land sina lönenivåer ligger högre än minimilönen i det allmängiltigförklarade kollektivavtalet i den tyska byggsektorn. Det går utöver reglerna om minimiskydd i EU:s utstationeringsdirektiv. Här gör EU-domstolen en direkt hänvisning till Lavaldomen. Högre lokala löner kan betraktas som ytterligare en ekonomisk börda för det gästande företaget som kan leda till att deras tjänster förbjuds, hindras eller blir mindre attraktiva i Tyskland, heter det i domen.

Domstolen påpekar att den minimilön som föreskrivs i byggavtalet inte har fastställts på korrekt sätt. Det aktuella kollektivavtalet har nämligen inte förklarats ha allmän giltighet (upphöjts till lag), trots att Tyskland har ett system för det. Dessutom är byggavtalet endast lokalt och dels är delstatslagen endast är tillämplig på offentlig upphandling och inte på privat upphandling.

EU-domstolen tolkar utstationeringsdirektivet på samma sätt i Rüffertdomen som i den tidigare Lavaldomen. Men i

Rüffertdomen finns en nyhet. I utstationeringsdirektivet talas det om att direktivets regler inte får hindra tillämpningen av förmånligare arbets- och anställningsvillkor. Vad fick man då reglera som mer förmånligt, var en obesvarad fråga efter Lavaldomen. Nu får vi svar på det. I punkt 34 i Rüffertdomen får vi veta att i de fall arbetstagarna redan har förmånligare villkor med sig hemifrån, så ska lägre nivåer i värdstaten inte hindra mer förmånliga villkor. Det vill säga, svenska byggjobbarna ska kunna avlönas enligt svenska kollektivavtal om de utstationeras till exempelvis Lettland. Hur troligt är det?

I EN DOM DEN 19 juni, som påminner om Vaxholmsfallet, slår EU-domstolen fast att utländska företagare som tar med egen personal för uppdrag i andra EU-länder, inte ska behöva betala högre löner än de lägsta möjliga i det land de gästar.

Målet gäller en anmälan som EU-kommissionen gjort mot Luxemburg. Kommissionen anser att Luxemburg har införlivat EU:s utstationeringsdirektiv på ett felaktigt sätt.

Den automatiska justeringen av lönerna till utvecklingen av levnadsomkostnaderna som föreskrivs i den luxemburgska lagstiftningen strider mot EU-direktivet "eftersom värdmedlemsstatens behörighet enligt direktivet när det gäller lönenivåer endast avser minimilön".

Kommissionen anser också att Luxemburg med hänvisning till så kallad ordre public (allmän ordning) ställt krav på tjänsteförare som går utöver de krav som finns i utstationeringsdirektivet. Enskilda medlemsstater får enligt kommissionen inte ensidigt bestämma innebörden av begreppet ordre public "eftersom det inte står denna fritt att ensidigt alägga tjänsteföretag som är etablerade i en annan medlemsstat att följa samtliga tvingande bestämmelser i sin arbetsrätt".

EU-domstolen ger EU-kommissionen rätt på alla punkter. Domstolen konstaterar att det sätt som Luxemburg implementerat utstationeringsdirektivet är

Bild: ROBERT NYBERG

ett hinder för den fria rörligheten för tjänster över gränserna.

Luxemburg kräver att utstationerade företag som är tillfälligt i landet ska följa samma lagregler som de inhemska. Sådana krav går utöver den hårda kärnan i utstationeringsdirektivet, enligt EU-domstolen. Dessutom kräver Luxemburg för mycket av arbetsgivarna när de kräver att utstationerade företag ska ha ett ombud som bor i landet.

När det gäller Luxemburgs hänvisning till ordre public säger domstolen: "Undantaget avseende ordre public utgör således, tvärt emot vad Storhertigdömet Luxemburg har hävdad, en avvikelse från den grundläggande principen om frihet att tillhandahålla tjänster, som ska tolkas restriktivt och vars räckvidd inte kan bestämmas ensidigt av varje medlemsstat."

LUXEMBURGSDOMEN ÄR den fjärde domen i raden efter Viking, Laval och Rüffert som EU-domstolen tar ställning för fri rörlighet för de transnationella företagen på bekostnad av den natio-

nella strejkrätten och skyddet mot social dumpning. EU-domstolen drar åt tumskruvarna kring medlemsstaternas arbetsmarknadssystem och domarna medför att medlemsstaternas utrymme att själva reglera arbetsmarknaden och fackföreningarnas legala möjligheter att kämpa emot lönekonkurrens krymper.

DE HÄR FYRA ANTIFACKLIGA domarna bekräftar att ideologin som ligger till grund för EU:s inre marknad är nyliberal.

En gemensam nämnare för Viking, Laval och Rüffert är att arbetsgivare och utländska tjänsteföretag använder sig av EU-rättens bestämmelser om fri etableringsrätt och fri rörlighet för tjänster för att möjliggöra konkurrens med lägre lönekostnader på den inre marknaden.

Luxemburg innebär i sak det samma, den enda skillnaden är att det i det fallet är EU-kommissionen som på eget initiativ röjer undan hinder för de transnationella företagens gränslösa framfart.

GÖSTA TORSTENSSON

Lissabonfördraget är inget värn mot framtida Vaxholmsdomar

"I DAGENS EU-FÖRDRAG finns inte något skydd för strejkrätten. I det förslag till nytt fördrag – det som kallas Lissabonfördraget – finns ett sådant skydd. Hade vi haft detta fördrag på plats hade sannolikt utgången i målet (dvs. Vaxholmsmålet) blivit en annan. Därför är det viktigt att Lissabonfördraget antas så fort som möjligt."

Så skrev Erland Olausson, LO:s dåvarande vice ordförande, i LO-tidningen den 16 maj. Är det sant? Är det så att Lissabonfördraget, EU:s nya grundlag, innehåller det skydd för de svenska kollektivavtalen och den svenska konflikträtten som EU-anhängarna, bland annat Erland Olausson, lögnaktigt påstod att vi hade fått i det svenska medlemskapsavtalet?

Nej. På samma sätt som EU-förespråkarna i ledande positioner i fackföreningsrörelsen förde medlemmarna och löntagarna bakom ljuset inför folkomröstningen 1994, försöker de idag inbilla oss att Lissabonfördraget innebär ett värn för den av EU-domstolen skadeskjutna svenska arbetsmarknadsmodellen.

Det som LO-ledningen häng-

er upp sina förhoppningar på är att EU:s så kallade stadga om de grundläggande rättigheterna blir rättsligt bindande om och när Lissabonfördraget träder i kraft. I rättighetsstadgans artikel 28 med rubriken "Förhandlingsrätt och rätt till kollektiva åtgärder", kan vi läsa:

"Arbetstagare och arbetsgivare, eller deras respektive organisationer, har i enlighet med unionsrätten samt nationell lagstiftning och praxis rätt att förhandla och ingå kollektivavtal på lämpliga nivåer och att i händelse av intressekonflikter tillgripa kollektiva åtgärder för att försvara sina intressen, inbegripet strejk."

TEXTEN KANSKE LÄTER som en bekräftelse av de fackliga EU-propagandisternas förmeningar, men det är enbart en chimär. Lissabonfördraget innebär i sak ingen förändring i förhållande till dagsläget.

LO-ledningen har därför fel när de påstår att Lissabonfördraget skulle förhindrat Vaxholmsdomen.

Snarare tvärtom.

För det första:

Rättighetsstadgan tillför inte en enda ny rättighet till EU:s medlemsländer. Redan i det första förslaget till konstitution för EU, som röstades ned i Frankrike och Holland, gjordes det helt klart att stadgan inte handlar om att garantera allmänna rättigheter för EU:s medborgare utan att den bara kan tillämpas på EU:s egna institutioners beslut och när medlemsstaterna tillämpar EU-rätten. "Bestämmelserna i denna stadga riktar sig [...] till unionens institutioner, organ och byråer samt till medlemsstaterna endast när dessa tillämpar unionsrätten." (Artikel 51.1)

I det nya Lissabonfördraget, som ersätter den nedröstade EU-konstitutionen, har rättighetsstadgan lyfts ur fördragstexten och bifogats fördraget i form av ett protokoll. Även om protokollet är juridiskt bindande, klagas det återigen att stadgan inte tillför några nya rättigheter eller principer för medlemsländerna. I protokollet om Polens och Storbritanniens tillämpning av rättighetsstadgan konstateras att "stadgan bekräftar de rättigheter, friheter och principer som erkänns inom unionen och gör dem mer synliga, dock utan att skapa några nya rättigheter eller principer".

För det andra:

Såväl den svenska regeringen som de fackliga organisationerna åberopade i sina skriftliga och muntliga yttranden under förhandlingen i EU-domstolen artikel 28 i EU:s rättighetsstadga som argument för att domstolen skulle väga rätten att vidta fackliga stridsåtgärder tyngre än den fria rörligheten för tjänster och därmed avgöra Vaxholmsmålet till de fackliga organisationernas fördel.

Så här heter det i det skriftliga yttrande som regeringen, företrädd av departementsrådet Anders Kruse, lämnade in till EU-domstolen den 30 ja-

nuari 2006: "Rätten till stridsåtgärder och rätten att förhandla och sluta kollektivavtal är erkända av Europeiska unionen som en grundläggande rättighet. Enligt artikel 28 i Europeiska Unionens stadga om de grundläggande rättigheterna har arbetstagare och arbetsgivare, eller deras respektive organisationer, i enlighet med gemenskapsrätten samt nationell lagstiftning och praxis rätt att förhandla och ingå kollektivavtal på lämpliga nivåer och att i händelse av intressekonflikter tillgripa kollektiva åtgärder för att försvara sina intressen, inbegripit strejk" (punkt 59).

Lissabonfördraget innebär att EU-domstolen även i formell mening får rätt att överpröva den svenska kollektivavtalsmodellen. I ingressen till rättighetsstadgan konstateras det att stadgan ska tolkas av unionens och

medlemsstaternas domstolar. Svenska domstolar kan och ska begära förhandsbesked av EU-domstolen för att den ska bestämma innebörden i rättighetsstadgan och därmed bestämma ramarna för den svenska modellen på arbetsmarknaden.

För det tredje:

Ett skriftligt svar från den svenska EU-kommissionären Margot Wallström på en fråga som vänsterpartiets EU-parlamentariker Eva-Britt Svensson ställt till EU-kommissionen visar att Lissabonfördraget inte ändrar någonting i sak.

"När det gäller förhållandet mellan grundläggande rättigheter och de fyra grundläggande friheterna (fri rörlighet för personer, varor, tjänster och kapital) har EG-domstolen utvecklat tydliga principer. Kommissionen anser att denna rättspraxis inte på något sätt kommer att påverkas genom att stadgan görs juridiskt bindande."

I ett svar från kommissionären med ansvar för den inre marknaden Charlie McCreevy

på en annan fråga från Eva-Britt Svensson sägs det bland annat att "fackföreningarna kan fortsätta att vidta fackliga stridsåtgärder förutsatt att dessa motiveras av legitima mål [...] samt är ändamålsenliga och proportionella [...] Det är i sista hand de nationella domstolarna som ska avgöra".

EU-kommissionärernas svar ger inte något som helst stöd för påståendet att Lissabonfördraget där EU:s rättighetsstadga ingår skulle skydda konflikträtten mot framtida domar som den i Vaxholmsfallet. (Charlie McCreevy var för övrigt den kommissionär som öppet stödde det lettiska företaget i Vaxholmsmålet under ett Stockholmsbesök i oktober 2005.)

För det fjärde:

De flesta bestämmelserna i rättighetsstadgan är formulerade på ett generellt sätt, eller ljudigt om man så vill, och lämnar därmed i stor utsträckning till den framtida rättstillämpningen att närmare konkretisera innehållet i dem. Ett exempel är att det i olika artiklar hänvisas både till unionsrätten och nationella lagar och praxis. Ett annat exempel är att det slås fast att stadgan enbart riktar sig till EU:s institutioner, och till medlemsländerna när dessa tillämpar unionsrätten.

Det är idag svårt att veta vilka politiska konsekvenser rät-

tighetsstadgan kommer att få och hur den konkret kommer att påverka den svenska arbetsmarknadsmodellen. Vad vi vet är att det inte är regeringen eller riksdagen som avgör detta, utan juristerna i EU-domstolen om Lissabonfördraget träder i kraft.

"Det materiella innehållet i stadgans rättigheter kan komma att påverkas av framtida praxis från EU-domstolen och denna praxis kan därigenom få betydelse för tillämpningen av unionsrätten i Sverige", skriver regeringen i sin promemoria om Lissabonfördraget (Ds 2007:48, sida 120).

med de allmänna bestämmelserna i stadgan och "med vederbörlig hänsyn till de förklaringar som det hänvisas till i stadgan".

I en förklaring till artikel 52 i stadgan, som handlar om rättigheternas räckvidd och tolkning, refereras det till EU-domstolens

De fackliga organisationernas första försvarslinje i Vaxholmsfallet var att Arbetsdomstolen inte skulle begära ett förhandsavgörande från EU-domstolen, eftersom "rätten att reglera fackliga stridsåtgärder ligger kvar hos medlemsstaterna" såsom det formuleras i ett officiellt dokument från LO, Byggnads och Elektrikerförbundet med rubriken "De fackliga organisationernas rättsliga argument i Laval-målet".

Lissabonfördraget går stick i stäv mot denna viktiga och riktiga principiella hållning. Rättighetsstadgans artikel 28 erkänner rätten att "tillgripa kollektiva åtgärder" för arbetstagarna eller deras organisationer "i enlighet med unionsrätten samt nationell lagstiftning och praxis".

Om Lissabonfördraget vinner laga kraft kan man därför inte längre hävda att arbetsrätten är en nationell angelägenhet. Beslutanderätten går förlorad till EU, närmare bestämt till de enväldiga och politiskt oansvariga juristerna i Luxemburg.

LISSABONFÖRDRAGET innebär att den rättspraxis som EU-domstolen tillämpade i Vaxholmsdomen blir cementerad. I det av Lissabonfördraget reviderade Fördraget om Europeiska unionen anges det (artikel 6.1 tredje stycket) att rättighetsstadgan ska tolkas och tillämpas i enlighet

För det femte:

Att rättighetsstadgan blir juridiskt bindande har ingen egentlig betydelse för EU:s domstol i Luxemburg. I regeringens promemoria om Lissabonfördraget (Ds 2007:48) konstaterar att "EG-domstolen tillämpar redan motsvarande rättighetskydd som i stadgan i sin rättspraxis." Att så är fallet framgår med all önskvärd tydlighet i Vaxholmsdomen. EU-domstolen slår fast, bland annat med hänvisning till EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna, att rätten att vidta fackliga stridsåtgärder redan idag är en grundläggande rät-

tighet i EU-rätten.

Men enligt förhandsavgörandet i Vaxholmsmålet "kan det för utövandet av denna rättighet icke desto mindre gälla vissa begränsningar". EU-domstolen konstaterar att de svenska fackens blockad var ett hinder för friheten att erbjuda tjänster på EU:s inre marknad. Så här formulerar sig juristerna: "Denna rätt att vidta stridsåtgärder kan göra det mindre lockande och till om svarare för nämnda företag att utföra bygg- och anläggningsarbeten i Sverige och den utgör därmed en inskränkning i friheten att tillhandahålla tjänster..."

rättspraxis enligt följande: "Det följer emellertid av en väl etablerad rättspraxis att dessa rättigheter kan begränsas, särskilt inom ramen för en gemensam organisation av marknaden [...]"

De rättigheter stadgan innehåller, till exempel rätten till kollektiva åtgärder i artikel 28, kan således, enligt förklaringen till artikel 52, begränsas med hänvis-

ning till den inre marknaden med fri rörlighet för varor, kapital, tjänster och arbetskraft. Det vill säga precis det EU-domstolen gjorde i Vaxholmsfallet.

Att säga ja till Lissabonfördraget är att säga ja till Vaxholmsdomen, även om LO:s styrelse försöker inbilla oss något annat.

GÖSTA TORSTENSSON

Bild: ROBERT NBERG

– Socialdemokraterna bör vägra ratificera Lissabonfördraget

– DET KAN TYCKAS trist att kräva både hängslen och livrem innan man är beredd att säga okej till en reform som så många ledande politiker och byråkrater är angelägna om att få på plats. Men är det någonting vi borde ha lärt oss av drygt tolv års svenskt EU-medlemskap, så är det att de formella detaljerna är superviktiga. Det konstaterar Lotta Fogde, före detta socialdemokratisk statssekreterare i näringsdepartementet, i en debattartikel i LO-tidningen.

– NÄR SVERIGE GICK med i EU fick vi diverse politiska utfästelser i protokoll och uttalanden. Med tiden har det visat sig att dessa inte var några garantier för traditionellt svenska lösningar, menar Lotta Fogde.

Hon menar att vi före det

svenska medlemskapet i EU inte kunde vi drömma om att EU-domstolen skulle lägga sig i hur mycket sprit svenskar får föra in från utlandet, eller att den skulle underkänna den svenska arbetsmarknadsmodellen.

– FLER ÖVERRASKNINGAR lär komma i framtiden, oavsett vilket fördrag som gäller, konstaterar Lotta Fogde. Men just nu finns en möjlighet att åtminstone minimera tolkningsutrymmet för domstolen på det arbetsrättsliga området. Att det slås fast att villkoren på svensk arbetsmarknad ska bestämmas i Sverige är inte för mycket begärt.

Hon framhåller att alla efter nej i den irländska folkomröstningen om Lissabonfördraget i juni är inställda på att det måste göras tillägg till fördraget. Man

talar om nationella tillägg för att blidka irländarna.

– I det nya läget skulle även Sverige kunna kräva tillägg, med anledning av EU-domstolens utslag i Vaxholmsfallet, anser Lotta Fogde. Vaxholmsdomen kom efter att fördraget slutförhandlats, så det finns legitima skäl att komma dragandes med de frågor domen väckt trots att det är sent i processen.

– EUROPAFACKET HAR KRÄVT att ett socialt protokoll fogas till fördraget. Ett tydligt protokoll som gäller hela EU vore den bästa lösningen. Men om inte det får stöd borde regeringen yrka på ett svenskt tillägg till fördraget.

Lotta Fogde konstaterar att regeringen Reinfeldt inte verkar särskilt intresserad av att stärka den svenska arbetsmarknadsmo-

dellen, så därifrån är inga initiativ att vänta. Men för att fördraget ska godkännas i Sveriges riksdag krävs tre fjärdedelars majoritet.

Det betyder att socialdemokraterna faller avgörandet. Genom att vägra ratificera kan socialdemokraterna sätta press på Reinfeldt att ta upp frågan om ett socialt protokoll med övriga regeringschefer i EU och kräva tydliga skrivningar som befäster fackets rätt att hävda värdlandets kollektivavtal.

– Socialdemokratin måste ta bollen från Europafacket. Ytterst handlar det om att gripa möjligheten att se till att reglerna på EU:s gemensamma marknad utformas på mänskliga villkor. Fri rörlighet, javisst – men inte till priset av social dumpning.

JAN-ERIK GUSTAFSSON

BILD: ROBERT NBERG

aktuella
böcker om
lissabon-
fördraget
och vax-
holmsdomen.
60 kr styck.
beställ från
kansli@
nejtilleu.se

folkrörelsen nej till eu behövs
för att det organiserade
eu-motståndet ska bli
starkare. bli medlem du
också! betala in 200 kr
på postgiro 433 02 07-4

Motståndet mot Lissabonfördraget har ökat i Irland

VAD SOM SKA HÄNDA med krisen inom EU efter Irlands nej i folkomröstningen om Lissabonfördraget den 12 juni, är fortfarande en olöst fråga.

Enligt EU:s eget regelverk innebär det irländska nejett att Lissabonfördraget har fallit. För att det ska kunna träda i kraft förutsätts nämligen att det godkänns i samtliga 27 medlemsländer.

Men Tyskland och Frankrike, EU:s ledande stormakter, kräver att Irland håller en andra omröstning med utgångspunkt i ett tilläggsprotokoll som förklarar att fördraget inte påverkar irländska skatte- och abortlagar, skriver tidningen Irish Times.

– Det är uppenbart att EU-ledarna inte kommer att respektera valresultatet. De kommer att fortsätta att försöka driva igenom det på något sätt. Lissabonfördraget innehåller avgörande delar av den nyliberala agendan med privatiseringar, attacker på arbetsvillkor och löner. En ny utrikes- och militärpolitik siktar på att stärka EU i kommande strider om marknader, råmaterial och resurser. Därför

kommer de inte att ge upp frågan om Lissabonfördraget, säger Joe Higgins från irländska CAEUC som härförleden var på besök i Stockholm

CAEUC, The Campaign Against the EU Constitution, bildades 2005 som en bred koalition av progressiva organisationer, fackliga aktivister och olika vänsterpartier som tagit ställning för demokrati, rättvisa, jämlikhet, fred och irländsk neutralitet. I CAEUC ingår till exempel vänsterpartiet Sinn Fein och Peoples Movement, motsvarigheten till Folk rörelsen Nej till EU i Sverige.

JOE HIGGINS ÄR SEDAN länge en av de mest framträdande EU-motståndarna i Irland och satt mellan 1997 och 2007 i det irländska parlamentet som representant för Socialist Party.

Även om det fanns krafter på den politiska högerkanten som verkade för ett nej i folkomröstningen, har det irländska EU-motståndet en tydlig vänsterprofil.

I slutkampanjen av den irländska folkomröstningen fick

Joe Higgins, irländsk EU-motståndare

EU-domstolens antifackliga avgöranden i Viking-, Vaxholms- och Ruffertmålen ett betydande genomslag. Ett växande antal fackförbund trotsade den irländska LO-ledningen och uppmanade sina medlemmar att rösta nej.

Det största irländska fackförbundet Siptu uttalade att "Vi vägrar att överge vår suveränitet åt institutioner som organiserar församlingar neråt i ansiktet på en befolkning som strävar efter hyggliga löner och goda arbetsförhållanden".

Joe Higgins är övertygad om att den irländska regeringen

kommer att förhandla bort den irländska folkviljan under de pågående förhandlingarna i övermaktens korridorer i Bryssel.

– Det är troligt att det blir några mindre eftergifter och att vi sedan får en ny omröstning i Irland nästa år. De eftergifterna kan till exempel vara att varje land får en kommissionär och att ett antal andra skrivningar tillkommer, som att det bekräftas att EU inte ska kunna ändra på företagsskatten. Men de kommer inte att backa från kärnan i fördraget, säger Joe Higgins.

Men han framhåller att det inte är säkert att en majoritet av folket säger ja till Lissabonfördraget i en ny folkomröstning i Irland.

– Jag kan lova regeringen att, om den tror att de lätt kan lura oss att rösta för vad som redan har blivit grundligt förkastat, har de verkligen missbedömt läget. Det skulle bemötas av en mäktig oppositionskampanj ännu mer beslutsam än den de mötte innan den 12 juni.

JOE HIGGINS UTTALANDE bekräftas av en färsk opinionsundersökning. Den visar att irländarna har blivit ännu mer negativt inställda till Lissabonfördraget sedan folkomröstningen.

Enligt undersökningen skulle 62 procent av de tillfrågade rösta nej om folkomröstningen gjordes om. I juni röstade 53 procent nej.

Samtidigt har ja-sidan tappat mark. I juni skilde det sex procentenheter mellan de bägge blocken, men enligt enkäten är avståndet nu 24 procent.

Undersökningen visade också på en utbredd irritation över att europeiska politiker har kritiserat valresultatet. Enligt 67 procent av de tillfrågade "respekterar politiker i Europa inte hur irländarna röstade".

61 procent ansåg inte heller att Irland bör godkänna Lissabonfördraget ens om samtliga andra EU-länder gör det.

JAN-ERIK GUSTAFSSON

Berlusconi får sex gånger så stort inflytande som Sverige

LISSABONFÖRDRAGET INNEBÄR att överstatligheten i EU:s ministerråd ökar kraftigt genom att veto-rätten avskaffas på 63 olika områden. Områden som enligt förslaget kommer att föras över från enhällighet till majoritetsbeslut är bland andra; social trygghet för arbetstagare, civilrätt och straffrätt, gränskontroll, invandrar- och asylfrågor, Europol och EU-åklagaren, strukturfonder och regionalpolitik, kultur, handelspolitik, energi och initiativ från EU:s "utrikesminister". Veto-rätten begränsas till ett fåtal områden, främst skattepolitik, utrikes och försvarsfrågor, delar av rättspolitiken samt vissa delar av socialpolitiken.

NÄR MAN PÅ DETTA sätt går från krav på enhällighet till majoritetsbeslut så godkänner man principen lagar kan stiftas mot enskilda länders vilja. Det spelar ingen roll om så 100 procent av Sveriges riksdag har en annorlunda uppfattning i en fråga, med majoritetsbeslut kan rådet ändå stifta lagar som omedelbart blir giltiga också i Sverige.

På områden där veto-rätten finns kvar har man skapat en "pasarell" som innebär att EU:s stats- och regeringschefer på egen hand (om alla är överens) kan besluta att ta bort kravet på veto-rätt utan att formellt ändra fördraget, vilket hade inneburit beslut i alla nationella parlament. Fortfarande kan dock ett nationellt parlament stoppa att passaren används om det invänder inom sex månader. När konstitutionen inte behöver ändras i framtiden för att göra EU mer överstatligt kan regeringarna undvika folkomröstningar och att frågan blockeras när den ska behandlas i de nationella parlamenten. I den svenska riksdagen krävs en kvalificerad majoritet, 75 procent av ledamöterna, för att överlåta mer makt åt EU.

Lissabonfördraget medför att de små medlemsstaternas inflytande i det lagstiftande ministerrådet reduceras drastiskt. Ministerrådet fattar beslut på olika sätt i olika frågor. I vissa frågor ska beslut fattas med enhällighet, vilket innebär att alla medlemsländer måste vara överens. Varje land har då en röst. I andra frågor gäller så kallad kvalificerad majoritet. I fördragen framgår av varje artikel vilka beslut som kräver enhällighet och vilka beslut som kan fattas med kvalificerad majoritet. När fördragen i undantagsfall inte anger någon beslutsform kan rådet fatta beslut med en majoritet av medlemsländerna.

När röstning med kvalificerad majoritet tillämpas används ett system med röstviktning som till viss del tar hänsyn till medlemsstaternas olika folkmängd. Det finns enorma skillnaderna i folkmängd mellan medlemsstaterna – Tysklands befolkning är till exempel drygt 206 gånger större än Maltas, Holland har 21 gånger fler invånare än Cypern och Spanien mer än fyra gånger så många invånare som Portugal.

NÄR RÅDET FATTAR beslut med kvalificerad majoritet finns det idag 345 röster som är fördelade mellan länderna efter deras befolkningsstorlek, men långt ifrån proportionellt. De stora länderna såsom Tyskland har 29 röster, medan de minsta länderna Luxemburg och Malta har 4 respektive 3 röster.

Gräns för kvalificerad majoritet är 255 röster (knappt 74 procent). Dessutom kan ett medlemsland begära kontroll att denna kvalificerade majoritet räknat i röster också motsvarar minst 62 procent av unionens befolkning.

Reglerna för majoritetsbeslut ändras med Lissabonfördraget så att för kvalificerad majoritet

BILD: CHRISTER THEMPANDER

krävs 55 procent av medlemsländerna och 65 procent av befolkningen (så kallad dubbel majoritet). Denna förändring fördröjs delvis när det nya omröstningssystemet med dubbla majoriteter får vänta på att genomföras till år 2014-2017 efter polskt motstånd.

LISSABONFÖRDRAGET förstärker de stora medlemsstaternas makt genom att ländernas befolkningsstorlek blir avgörande. Det underlättar för de stora länderna att få igenom egna beslut och stoppa sådana man inte önskar.

Tyskland, som enligt Nicefördraget har 8,4 procent av rösterna i ministerrådet, fördubblar sin röststyrka till 17 procent.

Sverige, som enligt Nicefördraget har 2,9 procent av rösterna, minskar sin röststyrka till 1,9 procent. Tysklands röststyrka blir 9,17 gånger så stor Sveriges (att jämföra med 2,9 gånger enligt Nicefördraget).

ETT ANNAT EXEMPEL: Högerregeringen i Italien, som är en koalition Frihetsfolket, en sammanlagning av Berlusconis Forza Italia och postfascistiska Alleanza Nazionale, samt av extremhögerpartiet Lega Nord, får drygt sex gånger så stort inflytande i EU:s lagstiftande ministerråd som den svenska regeringen och därmed över alla de EU-lagar som gäller i Sverige.

GÖSTA TORSTENSSON

vill du veta mer? besök www.nejtilleu.se

Posttidning B

Avsändare:
Kritiska EU-fakta
Pölgatan 5
414 60 Göteborg

Roberts HUSHÅLLSLÄRA

**K
O
R**

